

ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
НАВЧАЛЬНО – НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ БІЗНЕСУ І ФІНАНСІВ

*Кафедра фінансів, банківської справи, страхування
та електронних платіжних систем*

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: «Формування та розвиток системи соціального захисту населення
в Україні»

Виконав:

студент освітнього ступеня «Магістр»
освітньо – професійної програми
«Фінанси, банківська справа та страхування»
спеціальності 072 «Фінанси, банківська
справа, страхування та фондовий ринок»
заочної форми навчання

Потемковський Максим Денисович

Керівник: д.е.н., професор Рудик В.К.

Оцінка захисту:

національна шкала _____
кількість балів _____ ECTS _____
«___» _____ 2024 р.

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ:

«___» _____ 202__ р.

Гарант освітньо – професійної
програми «Фінанси, банківська
справа та страхування»
спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа, страхування та
фондовий ринок»

д.е.н., професор _____ Рудик В.К.

Кам'янець-Подільський, 2024 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ	8
1.1. Поняття та сутність соціального захисту.....	8
1.2. Історичний аспект формування систем соціального захисту.....	17
1.3. Нормативно – правове забезпечення соціального захисту населення в Україні.....	26
Висновки до 1 розділу.....	34
РОЗДІЛ 2. СИСТЕМА СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН І ПРОБЛЕМИ	36
2.1. Інституційна структура системи соціального захисту в Україні.....	36
2.2. Фінансування та ресурсне забезпечення системи соціального захисту ..	41
2.3. Роль держави у соціальному захисті населення.....	54
Висновки до 2 розділу.....	56
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ В УКРАЇНІ.....	58
3.1. Проблеми та виклики системи соціального захисту в Україні.....	58
3.2. Модернізація системи соціального захисту населення в Україні з врахуванням європейського досвіду.....	70
3.3. Основні напрямки покращення ефективності соціального захисту населення.....	76
Висновки до 3 розділу.....	86
ВИСНОВКИ.....	88
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	91
ДОДАТКИ.....	98

ВСТУП

Обґрунтування актуальності обраної теми. Соціальний захист населення є важливою функцією держави і посідає ключове місце в її соціальній політиці. Соціально – орієнтовані країни приділяють розвитку системи соціального захисту багато уваги і постійно розвивають її нормативно – правову базу. Вітчизняне законодавство також направлене на розвиток системи соціального захисту громадян України. В умовах інтеграції нашої держави в європейський простір виникає потреба формувати соціальні стандарти для населення відповідно до вимог ЄС.

Розвиток в Україні відносин у соціальній сфері свідчить про те, вони потребують переходу на новий рівень, їхні стандарти не відповідають європейським показникам. Звертає увагу на себе пенсійна сфера, яка відмічає, що доходи українських пенсіонерів є досить низькими порівняно з багатьма європейськими країнами. У зв'язку з цим в країні проводиться пенсійна реформа, яка передбачає формування нової вітчизняної пенсійної системи. Її реалізація буде поєднуватися з модернізацією системи соціального захисту населення, удосконаленням її організаційної структури управління, покращенням рівня якості соціальних послуг. Значний вплив на вирішення даних питань має дія військового стану в Україні, що значно коригує соціальну політику держави і ускладнює фінансове забезпечення системи соціального захисту населення.

У наукових колах, вже тривалий період приділяють значну увагу питанням розвитку соціальної і пенсійної сфер. Багато науковців досліджують проблеми, пов'язані із становленням системи соціального захисту в Україні. Заслужовують на увагу наукові праці співробітників. Е. М. Лібанової, В. О. Мандибури, В. В. Т. А. Заяць, М. А. Козоріз, Ю. М. Краснова, У. Я. Садова, Л. К. Семіва та інші.

Необхідність дослідження багатьох відмічених питань у сфері соціального захисту, пошуку шляхів їх вирішення зумовили вибір теми дипломної роботи

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є дослідження процесу формування та розвитку системи соціального захисту в Україні

Відповідно до поставленої мети у роботі поставлено і розв'язано такі завдання:

- дослідити теоретично - правові засади системи соціального захисту населення;
- розглянути історичний аспект формування системи соціального захисту населення;
- висвітлити нормативно – правове забезпечення соціального захисту в Україні;
- проаналізувати інституційну структуру системи соціального захисту в Україні;
- провести оцінку фінансування та ресурсного забезпечення системи соціального захисту;
- здійснити аналіз ефективності та доступності соціальних послуг для населення;
- охарактеризувати основні проблеми і виклики, які стоять перед системою соціального захисту в Україні;
- розробити механізм модернізації системи соціального захисту з врахуванням європейського досвіду;
- обґрунтувати основні напрямки покращення ефективності соціального захисту населення.

Об'єктом дослідження є система соціального захисту населення в Україні.

Предметом дослідження є процеси, механізми та інститути соціального захисту

Методи дослідження. Теоретичною й науково-методичною базою дослідження є фундаментальні положення теорії становлення та розвитку системи соціального захисту населення, законодавчі та нормативні матеріали державних органів і наукові праці українських і зарубіжних учених. У

дослідженні використано: історичний, монографічний, порівняльний, аналітичний методи, що сприяли досягненню якнайповніших і достовірних результатів.

У кваліфікаційній роботі використовувалися є законодавчі й нормативні акти Верховної Ради України; Кабінету Міністрів України; матеріали Пенсійного фонду України; Державної служби статистики України; Державної служби зайнятості України; органів соціального захисту населення; наукові праці провідних вітчизняних і зарубіжних учених; аналітичні розрахунки автора, виконані у процесі дослідження; ресурси мережі інтернет.

Новизна одержаних результатів полягає в розробці теоретичних засад, визначенні особливостей функціонування системи соціального захисту населення, узагальненні світового досвіду, виявленні нових підходів до модернізації сучасної системи соціального захисту населення в контексті євроінтеграції України в ЄС.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що теоретичні, науково-методичні та прикладні положення доведено до рівня практичних пропозицій із удосконалення системи соціального захисту населення в контексті євроінтеграційних перетворень.

Пропозиції автора щодо забезпечення європейських стандартів функціонування й надання соціальних послуг для населення, пошуку нових джерел їх фінансування з урахуванням новітніх інформаційних і управлінських технологій використовуються керівниками й фахівцями для ухвалення ефективних організаційних і структурних рішень, спрямовані на зміцнення фінансової бази системи соціального захисту населення.

Апробація результатів дипломної роботи. Результати дослідження доповідалися й одержали позитивну оцінку на IV Всеукраїнської науково – практичної інтернет – конференції, «Забезпечення сталого розвитку фінансової системи України в умовах глобалізації» (12 квітня 2024 року, м Кам'янець - Подільський).

Структура і обсяг роботи Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг роботи

складає 97 сторінок. Список використаних джерел із 68 найменувань займає 7 сторінок. Робота включає 7 таблиць, 8 рисунків.

ВИСНОВКИ

Після проведеного дослідження можна зробити такі основні висновки:

1. Соціальний захист у загальному сенсі охоплює соціальну допомогу, соціальні гарантії, страхування, а також активні заходи, зокрема політику зайнятості та боротьбу з безробіттям. Це діяльність держави, спрямована на формування і розвиток гармонійної особистості, на усунення негативних впливів та створення умов для самореалізації. У вузькому розумінні соціальний захист обмежується певними заходами, що передбачають надання допомоги в періоди життєвих труднощів.
2. Соціальний захист населення є діяльністю держави, яка забезпечує реалізацію основних соціальних прав громадян шляхом створення умов для їхнього всебічного розвитку. Це означає, що держава повинна не тільки гарантувати, але й забезпечувати різним верствам населення певний набір соціальних пільг і гарантій, які надаються не лише в кризових ситуаціях, а й протягом усього життя.
3. Система соціального захисту пройшла шлях від простих форм допомоги до більш складних механізмів фінансового забезпечення соціальних послуг. Було досліджено основні етапи її розвитку в Україні, надано загальну характеристику цього процесу.
4. Проаналізовано правові основи функціонування системи соціального захисту в Україні, описано ключові законодавчі акти, що регулюють відносини між основними учасниками цієї сфери. Основним документом є Закон України «Про соціальні послуги», який встановлює організаційно-правові засади надання допомоги громадянам у складних життєвих ситуаціях. Закон також запровадив категоріальний і концептуальний апарат для визначення основних понять у сфері соціальних послуг.
5. Для розробки та реалізації соціальної політики держава створює відповідні органи законодавчої та виконавчої влади. Згідно з Конституцією України, право законодавчої ініціативи має Кабінет Міністрів, який розробляє важливі законопроекти, що визначають стратегію та параметри соціальної

політики, спрямованої на розвиток соціальної сфери, реалізацію соціальних програм і забезпечення фізичного, інтелектуального та трудового потенціалу громадян.

6. В Україні сформована в основному централізована система соціального захисту, що видно із співвідношення видатків на соціальний захист у державному та місцевих бюджетах. Незважаючи на різні підходи в європейських країнах, дослідження показують, що централізована система є менш ефективною, ніж децентралізована.

7. В умовах військового стану, що триває вже майже три роки, фінансування соціальної сфери значною мірою здійснюється за рахунок міжнародних фінансових організацій. Ці кошти допомагають державним інститутам виконувати свої зобов'язання перед громадянами, незважаючи на складні умови військових дій.

8. Оцінка основних соціальних показників показала, що мінімальний прожитковий мінімум для працездатних осіб за останні п'ять років збільшився на 763 грн, а мінімальна зарплата зросла на 2527 грн. Аналіз пенсійної сфери вказує на те, що середня пенсія за віком зросла на 77,2% і в 2023 році становила 5350,33 грн. Це свідчить про те, що пенсії ростуть швидше за заробітні плати, які за цей період збільшилися на 55,4%.

9. Незважаючи на збільшення соціальних стандартів і гарантій для громадян, вони залишаються низькими і не відповідають європейським стандартам. Доходи пенсіонерів в Україні значно нижчі, ніж у країнах ЄС. Для поліпшення фінансового забезпечення громадян України необхідно здійснити значні реформи в соціальній сфері.

10. Оцінка основних проблем, що стоять перед системою соціального захисту, показує, що демографічна ситуація в Україні ускладнюється тим, що велика частка безробітних належить до вікової групи 15-24 роки, а особи віком 25-40 років виїжджають за кордон у пошуках кращих умов праці. Старіння населення на фоні високої еміграції збільшує фінансове навантаження на пенсійну систему. Збільшення частки пенсіонерів у загальному числі населення призводить до росту витрат на підтримку цієї категорії громадян.

11. Основними завданнями у галузі соціального захисту мають стати надання державної підтримки бідним верствам населення, підвищення рівня мінімальних соціальних гарантій, а також оптимізація програм допомоги. Система соціального захисту представлена низкою програм, які недостатньо скоординовані. В майбутньому необхідно розвивати адресну допомогу, вдосконалювати ринкові та інші інституційні перетворення, розширювати підприємницьку діяльність, удосконалювати інвестиційну політику, а також активізувати міжнародну співпрацю та зовнішньоекономічну політику

Список використаних джерел :

1. Андронік О.Л., Макогін О.І., Нормативно – правове забезпечення системи соціального захисту в Україні / О. Андронік, О. Макогін // Економіка та суспільство. – 2023. - №56. – С. 36 – 42.
2. Актуальний стан та проблеми діючої системи соціального захисту в Україні 01.09.2009. <https://gurt.org.ua/news/recent/3803/>
3. Беляєв О.О. Соціальна економіка : навч. посіб. / О.О. Беляєв, Є.Б. Ніколаєв, А.В. Келічавий. – К. : Вид-во КНЕУ. – 2014. – 481 с.
4. Бендасюк О. Державне управління соціальним захистом населення в умовах ринкової економіки / О. Бендасюк // Галицький економічний вісник. – 2010. – № 1(26). – С. 123-126.
5. Бичков С.І. Сучасна система соціального захисту в Україні / С.І. Бичков// Державне управління: удосконалення та розвиток № 12, 2011. – с. 25
6. Болотіна Н. Б. Право соціального захисту України : навч. посіб. Київ : Знання, 2005. 126 с.
7. Борецька Н. П. Регіональні аспекти соціального захисту населення. Регіональна економіка. 2000. № 3. С. 83–88.
8. Видатки зведеного бюджету України. URL: <https://openbudget.gov.ua/nationalbudget/expenses?class=program&view=table>.
9. Василик О. Д. Бюджетна система України: підруч. / О. Д. Василик, К. В. Павлюк. – К. : Центр навч. л-ри, 2004. – 544 с.. Проблеми економіки та політичної економії 2018, № 1 136
10. Гупало О.Г. Порівняльний аналіз моделей соціальної політики держави / О.Г. Гупало, О.Б. Жук // Науковий вісник НЛТУ України. – 2015. – Вип. 25.4. – С. 211-218.
11. Денисенко К. Державна політика у сфері соціального захисту: аналіз понятійно-категоріального апарат. Ефективність державного управління. 2017. Вип. 2 (51). Ч. 1. С. 95–101.
- 12.. Деріга В.В. Соціальна і гуманітарна політика : навч. посіб. / В.В. Деріга. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. – 178 с.

13. Дмитренко Е. С. Особливості фінансового, правового та організаційного забезпечення соціального забезпечення соціального громадян в умовах євроінтеграції України. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2022. № 3 (44). С. 234–242.
14. Кадикало О. І. Актуальні питання соціального захисту населення України в умовах воєнного стану. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. 2022. № 2. С. 10–14.
15. Качула С. В. Податки як основа реалізації соціальної функції держави / С. В. Качула, Д. А. Бодня, А. А. Поривай // Економічний вісник університету: зб. наук. праць учених та аспірантів. – 2017. – Вип. 34 /1. – С. 251–259.
16. Кір'ян Т. М. Державне фінансове забезпечення соціальної сфери: [монографія] / За ред. доктора філософії, професора, академіка АЕНУ Т. М. Кір'ян, д.е.н., проф. Ю. В. Пасічника. – Черкаси, видавець Чабаненко Ю., 2012. – 398 с.
17. Конвенція Міжнародної організації праці “Про мінімальні норми соціального забезпечення” від 28 червня 1952 року за № 102. URL: www.kiev.gov.ua.
18. Конвенція Міжнародної організації праці “Про основні цілі і норми соціальної політики” від 23 квітня 1964 року за №117. URL: www.kiev.gov.ua.
19. Конвенція Організації Економічного Співробітництва та Розвитку від 14 грудня 1960 року. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.oecd.org/daf/corporate/principles>.
20. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k> (дата звернення: 16.11.2023).
21. Концепція реалізації державної політики щодо захисту населення та захисту прав дітей, затвердження плану заходів з її реалізації розпорядження Кабінету міністрів України від 2020. URL: <https://www.msp.gov.ua/projects/586/> (дата звернення: 16.11.2023)
22. Люта Л.П. Сучасні моделі соціальної політики як інструмент забезпечення екологічності суспільного буття / Л.П. Люта // Актуальні

проблеми психології. Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. – 2014. – Вип.36. – Т.7.– С. 242-251.

23. Мальований М. І. Історія розвитку соціального захисту в світі / М. І. Мальований // Всеукраїнський науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка». – 2011. – № 3. – С. 253–258.

24. Марценюк О. В. Соціальний захист населення України / О. В. Марценюк // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. - 2015. - Вип. 2(3). - С. 166-170.

25. Міністерство соціальної політики (2017). Модернізація системи соціальної підтримки населення України: Проект. URL: <https://www.msp.gov.ua/files/E-Social/1.pptx>

26. Міністерство соціальної політики (2018). E-SOCIAL: Інформаційно-аналітична система управління соціальною підтримкою населення України. URL: <https://www.msp.gov.ua/files/E-Social/1.pptx>.

27. Міністерство соціальної політики (2022). Соціальні послуги, які надаються під час воєнного стану та останні зміни у цій сфері. URL: <https://www.msp.gov.ua/news/21778.html>

28. Нагребельний В. П. Соціальний захист / В. П. Нагребельний, Н. Б. Болотіна // Юридична енциклопедія: в 6 т. – К., 1998. – Т. 5. – С. 558.

29. Право соціального захисту. Становлення і розвиток в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://100pudov.com.ua/manual/ukr/7/77/>

30. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України від 1 липня 2010 р. № 2411-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17#Text>

31. Про соціальні послуги №2671-VIII (2019). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19> (дата звернення: 16.11.2023).

32. Про спрощення порядку надання населенню субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.10.1995 р. № 848-95-п / Кабінет міністрів України. Електронний ресурс. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show> (дата звернення: 16.11.2023).

33. Про затвердження Положення про Міністерство соціальної політики України. Постанова КМУ від 17 червня 2015 р. № 423. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/423-2015-%D0%BF#Text>
34. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 травня 2015 р. № 389-VIII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1647-14>
35. Про схвалення Концепції реалізації державної політики щодо соціального захисту населення та захисту прав дітей. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 26 серпня 2020 р. № 1057-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1057-2020-%D1%80#Tex>
36. Про схвалення Стратегії цифрової трансформації соціальної сфери. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28.10.2020 р. № 1353-р. URL: <https://zakon.rada.ua/laws/show/1353-2020>
37. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09 лип. 2003р. № 1058-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1058-15>.
38. Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України від 09 лип. 2003р. № 1057-IV. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1057-15>.
39. Рудик В. А. Соціальний захист громадян: про питання понятійно_термінологічного складу в теорії та практиці / В. А. Рудик // Підприємництво, господарство і право. – 2006. – № 3. – С. 100.
40. Семигіна Т. В. Словник із соціальної політики / Т. В. Семигіна. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2005. – С. 184.
41. Серватинська І. Моделі соціальної політики та соціального страхування: світовий і вітчизняний досвід / І. Серватинська // Світ фінансів. – 2014. – Вип. 3. – С. 163-172.
42. Синчук С. М. Правовідносини соціального забезпечення: суб'єкти, зміст, об'єкти: монографія. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2015. 421 с. ЕКОНОМІКА ТА СУСПІЛЬСТВО Випуск # 56 / 2023 148 ЕКОНОМІКА
43. Синчук С. М. Теорія правовідносин соціального забезпечення: автореф. дис. д-ра юрид. наук: НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. Київ, 2015. 35 с.

44. Система соціального захисту та соціального забезпечення в Україні. Реальний стан та перспективи реформування. – К.: Центр громадської експертизи, 2009. – 104 с.
45. Скакун О. Ф. Теорія права і держави: підручник. 2-е вид. Київ : «Алерта»; ЦУЛ, 2011. 520 с. 9. Чудик-Білоусова Н. І. Сучасні тенденції правового регулювання надання соціальних послуг. Університетські наукові записки. 2016. № 59. С. 133–150.
46. Скуратівський В.А. Основи соціальної політики : навч. посіб. / В.А. Скуратівський. – К. : Вид-во МАУП. – 2002. – 200 с.
47. Скуратівський В.А. Управління соціальним та гуманітарним розвитком : навч. посіб. / В.А. Скуратівський, В.П. Трощинський, Е.М. Лібанова та ін.; за заг. ред. В.А. Скуратівського, В.П. Трощинського. – У 2-ох ч. – К. : Вид-во НАДУ. – 2009. – Ч. 1. – 456 с.
48. Скуратівський В. А. Соціальна політика: навч. посібник / В. А. Скуратівський, О. М. Палій, Е. М. Лібанова. – 2-ге вид., доп. та перероб. – К. : УАДУ, 2003. – 364 с.
49. Соціальний звіт за 2016 рік. Міністерство соціальної політики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://docs.google.com/viewer?embedded=true&url=http://www.msp.gov.ua/files/zvitu/sz2016.doc>
50. Соціально-демографічна ситуація в Україні: шляхи подолання наслідків війни: НІСД - національний інститут стратегічних досліджень - <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/sotsialno-demohrafichna-sytuatsiya-v-ukrayini-shlyakhy-podolannya>
51. Спікер П. Соціальна політика: теми та підходи. Пер. з англ. / П. Спікер. – К. : Фенікс, 2000. – 400 с.
52. Смагло О.В. Соціальна політика: реалії та перспективи. Причорноморські економічні студії. 2019. № 38 (2). С. 70–73.
53. Соціальний захист дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: поняття та види / О. М. Потопахіна // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия «Юридические науки». – 2010. – № 2. – Т. 23 (62). – С. 113.

54. Степанова О. В. Фінансування соціального захисту в умовах децентралізації: зарубіжний досвід та національні реалії [Електронний ресурс] / О. В. Степанова // Інвестиції: практика та досвід. - 2016. - № 22. - С. 73-79.
55. Стратегія розвитку системи соціальних послуг в Україні на період 2021-2025: Проєкт. URL: https://caritas.ua/wp-content/uploads/2021/09/strategiya-rozvytku-systemy-soczialnyh-poslug-v-ukrayini-na_period-do-2025....docx
56. Тарасенко В. С. Правове забезпечення соціального захисту дітей_інвалідів в Україні: монографія / В. С. Тарасенко. – О.: Фенікс, 2008. – 345 с.
57. Токарський Т. Б. Трансформації соціальної політики в Україні і її проблеми. Проблеми економіки. 2017. № 4. С. 164–171.
58. Урба С. І. ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ / С.І. Урба // Економіка та суспільство. – 2023. -№53. – С. 56.
59. ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ В УКРАЇНІ У КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ <file:///C:/Users/Admin/Documents/2024%20-2025%20навчальний%20рік/2024%20М> с. 128
60. Хомин О.Й., Батурин О.І. Соціальний захист населення: суть поняття та еволюція / О.Й. Хомин, О.І. Батурин // Науковий вісник. – 2015. №1. – С. 45.
61. Якість життя населення України та перші наслідки війни / Черенько Л. М., Полякова С. В., Шишкін В. С., Реут А. Г., Крикун О. І., Когатько Ю. Л., Заяць В. С., Клименко Ю. А.; Нац. акад. наук. Укр., Ін-т демогр. та соц. дослідж. ім. М.В. Птухи. Електронне видання. Київ, 2023. URL: <http://bitly.ws/RNcs>.
62. Шевчук А.П. Формування моделей соціальної політики як складова державного управління у соціально-економічній сфері / А.П. Шевчук // Універсальні наукові записки. – 2006. – № 2 (18). – С. 310-317.
63. Шутаєва О.О. Моделі соціальної політики ЄС: основні напрямки трансформації / О.О. Шутаєва, В.В. Побірченко // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Сер. : Экономика и управле_ние. – 2013. – Т. 26. – № 1. – С. 174-182.
64. Esping-Andersen G. The Three Worlds of Welfare Capitalism / G. Esping_Andersen. – Cambridge: Polity Press. – 1990. – 35 p.

65. Titmuss R. Social Policy / R. Titmuss. – London : Allen&Unwin. – 1974. – 218 p
66. Social Expenditure Database / OECD [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://stats.oecd.org/Index.aspx?datasetcode=SOCX_AGG
67. Fedirko N. (2022). Digital social protection in Ukraine: prerequisites and strategic challenges. Social and labour relations: theory and practice, 12(1), 1–13. DOI: [https://doi.org/10.21511/slntp.12\(1\).2022.01](https://doi.org/10.21511/slntp.12(1).2022.01)
68. Ukraine Refugee Situation: Operational Data Portal the UN Refugee Agency. URL: <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine#>

Додатки

